

milieukarteringen en onderzoek ten behoeve van het natuurbeheer. Dit geldt in het bijzonder voor bosgebieden met hun grote soortenrijkdom en enorme differentiatie in levenswijzen en microbiotopen.

#### LITERATUUR

- Arnolds, E. (1984). Standaardlijst van Nederlandse macrofungi. *Coolia* 26, suppl. Baarn.  
 Arnolds, E., Jansen, E., Keizer, P.J. & Veerkamp, M. (1989). Standaardlijst van Nederlandse Macrofungi. Suppl. 1, 65 pp. Arnhem.  
 Bas, C. (1976). Een macro-oecologisch spectrum van de Europese Agaricales. *Coolia* 19: 86-93.  
 Harley, J.L. & Smith, S.E. (1983). *Mycorrhizal symbiosis*. 483 pp. London, New York.  
 Meijden, R. van der, Arnolds, E., Adema, F., Weeda, E. & Plate, C. (1983). Standaardlijst van de Nederlandse Flora 1983. Leiden.

---

*Coolia* 32(4), oktober 1989

## MYCOLOGISCHE WOORDENBOEKEN EN LEXICA, EEN OVERZICHT

W. Gams

Centraalbureau voor Schimmelcultures, Postbus 273, 3740 AG Baarn

#### SUMMARY

Some important recently published dictionaries and lexica are evaluated and reviewed.

Zowel de beginnende als de gevorderde mycoloog hebben vaak hulp nodig bij het achterhalen van de juiste betekenis en een nadere omschrijving van bepaalde vaktermen. Tevens blijkt er een behoefte te bestaan aan vertalingen van deze termen in verschillende talen of een verklaring van wetenschappelijke, vaak Latijnse termen, die daardoor beter onthouden kunnen worden.

Wij worden thans enigszins overspoeld met een reeks nieuwe publicaties op dit gebied, met name in de Duitse taal. Om de karakterisering van deze boeken te vergemakkelijken, zal ik enkele categorieën van inhoud onderscheiden:

#### Morfologie:

de belangrijkste morfologische termen

de diverse modificaties van de morfologische kenmerken, voor macromyceten en/of micro-myceten (het onderwerp van "glossaries")

#### Classificatie:

de hoogste rangen tot de orde, soms familie

alle rangen t.m. genus (volledig alleen in de Engelse Dictionary)

#### Linguïstische verklaringen van namen, ook soort- epitheta

Auteurs al dan niet met geboorte- en sterfjaar, korte biografie, en locatie van herbarium.

Meestal worden levende auteurs niet opgenomen.

Methoden voor verzamelen, prepareren, isoleren etc.

### Oecologie:

van macromyceten: inventarisatie, coenologie, ook substraten  
fytopathologie, ook bestrijdingsmiddelen

**Toepassingen:** bv. biodeterioratie, mycotoxinen, antibiotica, farmaceutische industrie, medische mycologie.

Het Engels is de meest gebruikte taal in onze wetenschap en hier heeft *Ainsworth & Bisby's Dictionary* (laatste editie van Hawksworth et al., 1983) een traditie van decennia. Het is een onmisbare bron van informatie voor de systematicus, waar alle tot 1982 beschreven genus-namen, met auteur, jaar, classificatie en status in opgenomen zijn. Daarnaast worden de volgende categorieën van entries onderscheiden: hogere taxa vanaf de rang "orde", termen uit de nomenclatuur en morfologie; enkele oecologische, fytopathologische en meer algemene termen; enkele metabolieten en ook beknopte biografieën van bekende mycologen. Modificaties van morfologische kenmerken worden op de laatste pagina's summier grafisch voorgesteld. De Dictionary is in de laatste jaren omgevormd tot een databank, waarvan vanaf dit jaar een kopie op de CBS-computer aanwezig is.

Van dit zeer ambitieuze werk onderscheiden zich de echte *glossaries*, die als steun voor de beschrijvende en determinerende mycoloog geschreven zijn: Cash (1965) en Snell & Dick (1971) in het Engels, en Jossierand (1983) in het Frans. Een belangrijk nieuwtje op dit gebied is echter ook de zeer naar volledigheid strevende bijdrage van Vellinga in de *Flora agaricina neerlandica* (pp. 54-64 in Bas, c. et al., 1988). Het blijft van belang om bij veel gebruik van een boek met een eigen termenlijst hiervan goed nota te nemen. Verschillende auteurs gebruiken dezelfde termen vaak voor verschillende zaken. Zo is bv. het excipulum bij van Brummelen iets anders dan bij Maas Geesteranus. Moser's Basidiomyceten- en Ascomyceten-boek hebben eigen woordenlijsten; dit geldt ook voor Kühner & Romagnesi e.a..

Het *Mykologisches Wörterbuch*, geredigeerd door K. Berger (1980) is zuiver als vertaalhulp bedoeld, voor alle denkbare uitdrukkingen, die in beschrijvingen van macromyceten voorkomen (ook veel triviale kleuren), tot aan diverse plantaardige substraten toe. In de eerste kolom staan ook sommige Duitse schimmelnamen, waarvoor in kolom 5 de Latijnse naam gegeven wordt. Ook enkele plantenziekten zijn opgenomen, maar niets van medische mycologie, cytologie, genetika etc.. Uitgaande van 3190 Duitse termen, worden Engelse, Franse, Spaanse, Latijnse, Tsjechische, Poolse en Russische aequivalenten gegeven, maar de termen worden niet verder verklaard. Mbv. de nummers kunnen de uitdrukkingen in de betreffende uitheemse index opgezocht worden, om daarna de Duitse naam te vinden. Variaties van morfologische kenmerken worden in 138 schematische tekeningen geïllustreerd. Een vergelijkbaar, maar minder omvattend project, dat vooral op de champignonenteelt georiënteerd is, is de "list" van Bels-Koning (1966), voor de talen Engels, Nederlands, Duits, Frans en Deens.

Kort na elkaar verschenen het *Pilzkundliches Lexikon* van E. Kajan (1988) in de Duitse Bondrepubliek en het *Lexikon der Mykologie* geredigeerd door H. Dörfelt (1989) in de DDR. Deze twee werken zijn heel verschillend van opzet en vullen elkaar enigszins aan. Kajan is een linguïst, die vnl. heel korte en vereenvoudigde verklaringen (gemiddeld 2 regels in de kolom) van alle mogelijke (meer dan 12 000) termen geeft, vaak ook rechtstreeks van Latijnse woorden en met name ook van Latijnse soortnamen uitgaand, in een vrij willekeurige selectie, tbv. de veld- en macromycoloog, met weinig informatie over microfungi. Sommige auteursnamen zijn met geboorte- (en sterf-) jaar opgenomen, waaronder ook ettelijke van

levende mycologen. De liefde voor details leidt tot items als "moseri: zu Ehren von M. Moser"; "moserianus, s. moseri". Namen van planten, biotopen etc. zijn ook opgenomen, evenals enkele reagentia. Niet alle verklaringen zijn even correct, bv. p. 83: "Bei Pilzen kommen Schubgeißeln vor (Chytridiomycetes)" maar niets over Flimmergeißeln. *Mastigonema* (p. 128) is niet correct verklaard.

Bij Dörfelt heeft ieder trefwoord veel meer ruimte, soms 1/2-1 kolom, met zeer veel kruisverwijzingen. Aan de correctheid van de definities is veel aandacht besteed. Ook veel details van microfungi worden verklaard, maar ook talrijke methoden (bv. één hele kolom over "kontinuïerliche Fermentation"), chemische stoffen (zowel metaboliëten als bestrijdingsmiddelen), plantenziekten, medische mycologie en diverse toepassingen. De term Flimmergeißel wordt ook hier vergeefs bij letter F gezocht, maar onder Geißel staan 1 1/2 pagina's relevante tekst. Enkele auteurs (geen levende) worden met een korte biografie geëerd. Latijnse (soms ook Duitse) taxonomische namen zijn soms, maar niet konsekvent, tot familie en genus opgenomen. Acht scanning-electronen-microscopische platen met morfologische details en 40 kleurenplaten van vruchtlichamen (soms matig gereproduceerd) staan apart in het midden van het boek. Enkele drukfouten zijn blijven staan, bv. de anamorfen van de Dothideales horen niet tot de Dermatiaceae maar de Dematiaceae (p. 120). Vooral voor wie de neiging heeft, een vak in een soort encyclopedie snel in zich op te nemen, is dit aantrekkelijke en gunstig geprijsde boek zeer de moeite waard.

#### LITERATUUR

- Bas, C., Kuyper, Th. W., Noordeloos, M.E. & Vellinga, E.C. (Eds) (1988). *Flora agaricina neerlandica*, Vol. 1. A. General part, B. Special part: Entolomataceae. - A.A. Balkema, Rotterdam, Brookfield. Prijs Hfl. 79,90 (harde kft), Hfl. 58,30 (slappe kft), zie Coolia 32: 20. 1989.
- Bels-Koning, H. C. (ed.), 1966. *Mushroom terms in five languages*. - PUDOC, Wageningen, 148 pp.
- Berger, K. (Ed.) (1980). *Mykologisches Wörterbuch in 8 Sprachen*. 432 pp., 138 Zeichnungen auf 13 Tafeln. - V.E.B. G. Fischer Verlag, Jena. Prijs M. 69,-; Sfr. 75,50 (bij Flück-Wirth).
- Cash, E. K. (1965). *A mycological English-Latin glossary*. - Hafner Publ. Co., New York, London, 152 pp. Prijs Sfr. 27,70 (bij Flück-Wirth).
- Dörfelt, H. (Ed.) (1989). *Lexikon der Mykologie*. - In licentie bij G. Fischer Verlag Stuttgart, New York. 432 pp., 217 tekeningen, 198 kleuren-foto's op 40 platen, 16 electronenoptische opnamen op 8 platen, 30 tabellen. DM 39,80.
- Hawksworth, D.L., Sutton, B.C. & Ainsworth, G.C. (1983). *Ainsworth & Bisby's Dictionary of the fungi (including the lichens)*. - Commonwealth Mycological Institute, Kew Surrey. 445 pp., prijs Hfl. 45,- (bij CBS); Sfr. 89,90 (bij Flück-Wirth).
- Josserand, M. (1983). *La description des champignons supérieurs*, 2e éd. - P. Lechevalier, Paris, *Encyclopédie mycologique* 37, 399 pp., 273 Figs. Prijs Sfr. 164,- (bij Flück-Wirth).
- Kajan, E. (1988). *Pilzkundliches Lexikon*. - Einhorn Verlag, Schwäbisch Gmünd. 227 pp. Prijs DM 48,-. (Direkt te bestellen Postfach 1280, D-7070 Schwäb. Gmünd).
- Snell, W.H. & Dick, E. A. (1971). *A glossary of mycology*. 2nd Ed. - Harvard Univ. Press, Cambridge Mass., 181 pp., 15 plates with 191 line drawings. Prijs Sfr. 55,- (bij Flück-Wirth).

## LACTARIUS FLUENS, CORRECTIES EN EEN AANVULLING

Een paar correcties en een aanvulling op mijn artikel over *Lactarius fluens*, in Coolia 32 (3), 1989: Pag. 51, regel 16 van boven: pl. 140 moet zijn: pl. 540; pag. 52, regel 23 van boven: Oosterwijk moet zijn: Oostenrijk.